

การพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก ของตำบลช่องสะแก
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

Development and Promotion of Stucco Carving Art of Chong Sakae Sub-District, Mueang District, Phetchaburi Province

พระพิพิธพัชรโรดม (อำนวยการ อินทวณโณ),
พระสมุห์บัว (พรหมณพล์ ทีปธมโม) และ มะลิ ทิพย์ประจง
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

**Phra Phiphitphatcharodom,
PhraSamu Bua Dipadhammo and Mali Thipprajong**
Phetchaburi Buddhist College
Corresponding Author, E-mail: thipprajongmali@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) และผสมผสาน จากการศึกษาเอกสารจากวิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย ตำราทางวิชาการ วารสารและสื่ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 15 คน โดยคัดเลือกช่างจำนวน 15 คน วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก ของตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาด้านส่งเสริมบุคลากรในชุมชนให้มีรายได้และอาชีพ ของตำบลช่องสะแก และส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก 3) เพื่อสร้างการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก

คำสำคัญ : การพัฒนา; การส่งเสริมศิลปะปูนปั้น

Abstracts

This research is a qualitative research (Quality Research) and combines the study of documents from thesis, research report, academic textbook. Journals and other media related By conducting in-depth interviews with 15 people, 15 technicians were selected. Objectives 1) To study the development and promotion of stucco carving art. of Chong Sakae Sub-district, Mueang District, Phetchaburi Province 2) To study the promotion of personnel in the community to have income and career of Chong Sakae Subdistrict and promoting stucco-carved art; 3) to create, develop and promote stucco-carved art

Keywords: Development; Promotion of Stucco Art

บทนำ

กล่าวถึงศิลปะปูนปั้นของคนเมืองเพชรบุรี เป็นงานประณีตศิลป์ในกลุ่มงานช่างฝีมือดั้งเดิม จากการศึกษาของนักวิชาการทางประวัติศาสตร์ได้ระบุถึงหลักฐานเกี่ยวกับปูนปั้นที่เก่าที่สุดว่าอยู่ในยุคทวารวดี และมีพัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน อนึ่งเมืองเพชรบุรีได้รับการขนานนามว่าเป็นอยุธยาที่มีชีวิต เพราะมีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ ที่แสดงความรุ่งเรืองและร่ำรวยของงานศิลปกรรมหลากหลายแขนง โดยเฉพาะงานปูนปั้นที่ถือว่าเป็นงานสกุลช่างเมืองเพชรโดยแท้ เพราะงานปูนปั้นสกุลช่างเมืองเพชรมีเอกลักษณ์เฉพาะ ในด้านกรรมวิธีการผลิตปูน ความพิถีพิถันในการสร้างงาน การออกแบบลวดลายให้พลิ้วไหว มีการแทรกแนวความคิดของช่างปั้นลงไปในผลงาน ประกอบกับช่างผู้สร้างงานปูนปั้นสกุลช่างเมืองเพชรได้รับแรงบันดาลใจจากผลงานปูนปั้นชั้นครู ที่ถือว่าเป็นเสมือนเพชรน้ำงามของเมืองมีปูนปั้นสมัยอยุธยา วัดเขابันไดอิฐ วัดสระบัว วัดเกาะ วัดใหญ่สุวรรณาราม เป็นต้น เป็นหนึ่งในเมืองประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ที่ยังคงปรากฏการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์สืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุดังกล่าวเมืองเพชรบุรีจึงมีมิติในด้านความเป็นเมืองร่วมสมัยบนรากฐานของวัฒนธรรมที่มีการสั่งสมมาทุกยุคทุกสมัย จากหลักฐานทางโบราณคดีและศิลปกรรมสามารถบ่งบอกถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และชุมชนได้เป็นอย่างดี งานศิลปกรรมเมืองเพชรบุรี โดยเฉพาะในสมัยอยุธยาตอนปลายเป็นต้นมา ได้รับการกล่าวถึงอยู่เสมอในเรื่องความงาม และเอกลักษณ์ทางงานช่าง ดังปรากฏในพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คราวเสด็จประพาสมณฑลราชบุรี ร.ศ.128 (พ.ศ. 2452) ว่า มาหยุดที่วัดใหญ่สุวรรณาราม ซึ่งเป็นที่ฉันขอบใจฝีมือช่างในวัดนั้น บรรดาฝีมือที่ทำทุกอย่างปรากฏว่าเป็นช่างหลวงทำได้อย่างวิเศษงานที่ได้ทำใหม่คือพระระเบียงล้อมรอบพระอุโบสถ แต่เป็นความคิดที่แปลกใหม่มีมากในการที่จะซ่อมขึ้นให้บริบูรณ์ได้อย่างเท่านั้น ไม่แต่ฝีมือพระ ถึงฝีมือช่างหลวงทุกวันนี้ก็ยากที่จะทำให้เข้ากับของเดิมได้รูปภาพเทพชุมนุมที่นั่งเป็นชั้นๆ ในผนังอุโบสถดูได้ทุกตัว แลเห็นได้ว่าไม่มีฝีมือแห่งใดในกรุงเทพฯ เหมือนเลย...ที่เพ้อพรรณนาถึงเรื่องวัดใหญ่ลงไว้นี้ เพราะเหตุที่เห็นไม่มีผู้ใดชอบฝีมืออย่างละเอียดชนิดนี้แล้ว เห็นเป็นเก๋คร่ำคร่าไป คงไม่มีผู้ใดสามารถที่จะคิดปฏิสังขรณ์ จึงได้ว่าไว้เสีย พอให้มีจดหมายลงไว้ว่ามีของดีอยู่ในวัดนั้น... และจดหมายระยะทางไปมณฑลราชบุรีของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ร.ศ. 121 (พ.ศ. 2445) ตัวอย่างเช่น “...เขابันไดอิฐ มีวัดเก่า มีโบสถ์หลังหนึ่ง หน้าบรรพพ์เป็นนารายณ์ทรงครุฑ มีกนกเป็นพื้งงามดี เป็นฝีมือปลายกรุงเก่าถาดันกรุงเทพฯ มีวิหารหลังหนึ่งเก่าเหมือนโบสถ์...มีทวยแปลกกว่าที่เคยเห็นมา...บัวฐานพระก็แปลก...” อนึ่ง ยังมีข้อความกล่าวถึงความแปลกตาด้านแนวความคิด และการแสดงออกทางงานช่างของเมืองเพชรบุรีอีกหลายแห่ง รวมถึงข้อความเชิงวิจารณ์ฝีมือทางช่างไว้อีกมาก ข้อสังเกตของนักวิชาการในยุคถัดมายังคงยอมรับในแนวทางเดียวกันว่างานศิลปกรรมของกลุ่มช่างเมืองเพชรบุรีนั้น มีความงามเชิงช่างชั้นครู ตลอดจนจนลักษณะพิเศษ ที่เป็นแบบเฉพาะของท้องถิ่น เรียกกันโดยทั่วไปว่า “สกุลช่างเพชรบุรี” กล่าวคือ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ทำการศึกษางานจิตรกรรมสกุลช่างนนทบุรี โดยเปรียบเทียบกับงานช่างกลุ่มอื่นๆ ที่มีเอกลักษณ์

เฉพาะตัว และกำหนดเรียกเป็นสกุลช่าง ได้แก่ สกุลรัตนโกสินทร์ และสกุลเพชรบุรี ประยูล อรุณชาภา ได้กล่าวถึงศิลปะชิ้นเอกของไทย โดยยกตัวอย่างงานช่างเพชรบุรีว่า มีฝีมือดี จนงานช่างแห่งอื่นมาเทียบเคียงได้ยาก โดยเฉพาะงานสลักไม้ และงานปูนปั้นมีความงดงามเทียบฝีมือช่างชั้นครูสมัยอยุธยา ได้แก่งานสลักไม้-ธรรมาสน์ที่วัดเกาะแก้วสุทธาราม งานศิลปกรรมที่วัดใหญ่สุวรรณาราม และงานปูนปั้นวัดเขabanไดอิฐ เป็นต้น ศาสตราจารย์ฉ่อง บวชเชอลีแยร์ได้ศึกษาจัดกลุ่มงานจิตรกรรมไทยออกเป็นสกุลช่างต่างๆ โดยจัดแยกงานจิตรกรรมวัดใหญ่สุวรรณาราม และวัดเกาะแก้วสุทธาราม ออกจากสกุลช่างอยุธยา มาเป็นสกุลช่างเพชรบุรีที่แสดงออกถึงความคิดริเริ่มไม่ลอกเลียนแบบจากที่ใด ดังปรากฏชัดเจนในการจัดองค์ประกอบภาพแถวเทพชุมนุมเต็มพื้นที่ผนังสกัดของอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม และการจัดองค์ประกอบของภาพจิตรกรรมในอุโบสถวัดเกาะแก้วสุทธาราม งานปูนปั้นในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่เป็นงานสร้างสรรค์ที่ตอบสนองเรื่องความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นงานปูนปั้นตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันมักจะปรากฏตามถาวรวัตถุและบันไดระดับศาสนสถานในทางศาสนา เช่น พระพุทธรูป เทวรูป ฐานพระประธานหน้าบัน ชุ่มประตุน้ำต่างพระอุโบสถ วิหาร ฯลฯ ตามที่มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักฐานและร่องรอยของงานปูนปั้นในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า งานปูนปั้นชิ้นเก่าแก่ที่สุดในจังหวัดเพชรบุรี มีพัฒนาการที่สามารถย้อนไปได้ถึงสมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 12-17) เช่น ประติมากรรมปูนปั้นจากแหล่งโบราณคดีทุ่งเศรษฐี ประติมากรรมปูนปั้นถ้ายายจุงหลาน สืบขึ้นมาคือปูนปั้นประดับปราสาท วัดกำแพงแลง เป็นปราสาทขอมพุทธศตวรรษที่ 18 สมัยลพบุรี เรื่อยมาจนถึงสมัยอยุธยาตอนต้น ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 19-20 คืองานปูนปั้นประดับเจดีย์แปดเหลี่ยมในถ้ำเขาหลวง งานปูนปั้นประดับพระอุโบสถวัดสระบัว ราวกลางพุทธศตวรรษที่ 23 งานปูนปั้นประดับพระอุโบสถวัดเขabanไดอิฐ ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 23 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 24 สมัยอยุธยาตอนปลายในกลุ่มปูนปั้น วัดเกาะ วัดใหญ่สุวรรณาราม วัดไผ่ล้อม รวมถึงปูนปั้นประดับอาคารวัดมหาธาตุวรวิหาร ที่มีการผสมผสานฝีมือของช่างรุ่นเก่ากับช่างรุ่นใหม่สมัยรัตนโกสินทร์ไว้อีกหลายๆ ท่าน งานปูนปั้นสกุลช่างเมืองเพชรเริ่มมีพัฒนาการต่อเนื่องจากปลายอยุธยาอย่าง ชัดเจน จนถึง ต้นรัตนโกสินทร์ และพบว่า มีช่วงรอยต่อที่ยังขาดหลักฐานเกี่ยวกับงานปูนปั้นในช่วงรัชกาลที่ 1-3 จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา พบว่า มีการศึกษาข้อมูลตลอดจนประวัติศาสตร์ของงานปูนปั้นสกุลช่างเมืองเพชรที่เริ่มมีความชัดเจนมาเรื่อยๆ ขึ้นตามลำดับผลงานเหล่านี้เป็นห้องเรียนรู้ของสกุลช่างเมืองเพชรมาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้ว่าจังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองที่มีช่างปูนปั้นอยู่คู่กับเมืองเพชรมาอย่างยาวนาน ซึ่งช่างปูนปั้นตั้งแต่โบราณกาลสืบมาจนถึงปัจจุบันมีส่วนในการช่วยสร้างบ้านแปงเมือง ให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบมาโดยลำดับ ความโดดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ของผลงานปูนปั้นสกุลช่างเพชรบุรี ยังเป็นเครื่องจูงใจให้บรรดาผู้ที่สนใจศึกษาใฝ่รู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะ และผู้ที่หลงใหลในงานปูนปั้นเข้ามาเรียนรู้เข้ามาศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับลวดลายที่งดงามของปูนปั้น การออกแบบที่ลงตัว การแทรกเนื้อหาแนวคิด ลูกเล่นที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งมีทั้งผลงานยุคเก่าและสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ที่ผสมผสานแนวคิดได้อย่างลงตัว อนึ่ง งาน ปูนปั้นเมืองเพชร เป็นงานศิลปะ มีความคงทนจึงเป็นที่นิยมทำกัน

ต่อๆ มาวัสดุที่ใช้สามารถหาได้ในท้องถิ่น ซึ่งปูนขาวโบราณทำจากเปลือกหอย กระจาดขาง กาวหนัง น้ำตาล โขลกด้วยครกจนละเอียดแล้วนำไปปั้น งานปูนปั้น จึงเป็นงานช่าง ผู้ที่ทำงานปูนปั้นสามารถ เลือกทำเป็น อาชีพ หนึ่งได้เพราะเป็นอาชีพสร้างเงินเลี้ยงตนเองเลี้ยงครอบครัวได้ดีอีกอาชีพหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

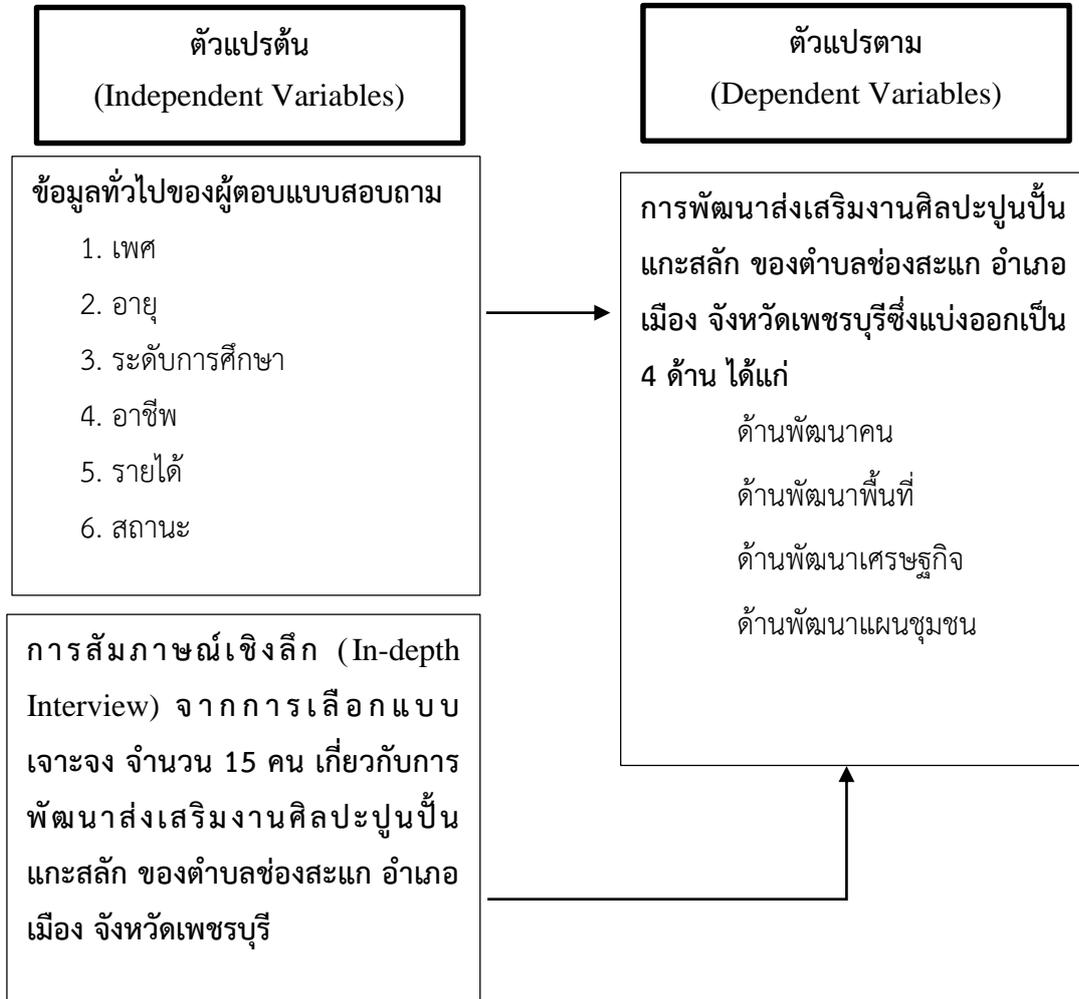
1. เพื่อศึกษาการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปปูนปั้นแกะสลัก ของตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาด้านส่งเสริมบุคลากรในชุมชนให้มีรายได้และอาชีพ
3. เพื่อสร้างการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปปูนปั้นแกะสลัก

กรอบแนวคิดใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การพัฒนาส่งเสริมงานศิลปปูนปั้นแกะสลัก ของตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนด กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบล ช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปปูนปั้น แกะสลัก ของตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิด/แนวทฤษฎี ซึ่ง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาคน ด้านพัฒนาพื้นที่ ด้านพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านพัฒนาแผนชุมชน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 คน ได้แก่ ช่างปูนปั้นแกะสลัก ประชาชน ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ช่างศิลปะปูนปั้นแกะสลัก ของตำบลช่องสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมด 15 คน โดยผลการศึกษาสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี การคิดวางแผนในการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก ประชาชนชุมชน เพื่อสร้างสุขให้มากขึ้นโดยใช้หลักธรรม นำชีวิตคือคุณเครื่องแห่งความสำเร็จ ของการทำงานร่วมกัน เรียกว่า วางแผน คิดไว้ใจว่ามีข้อดี ข้อบกพร่อง และประชาชนขององค์กรที่จะประสานสามัคคี ด้านการสร้าง ความสัมพันธ์ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการเสียสละ วัดและหน่วยงานรัฐ ต่างเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับ ประชาชนอยู่อย่างสม่ำเสมอ ประชาชนต่างเห็นว่าวัดและหน่วยงานรัฐ เป็นที่ยึดเหนี่ยว เป็นที่พึ่ง ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ อันจะนำไปสู่ความสุขในชุมชน ดังนั้นหากสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างช่างศิลปะปูนปั้น แกะสลัก รัฐ และประชาชนในชุมชนได้ ก็จะสามารถสร้างความสุขในชุมชนได้ง่ายยิ่งขึ้น การยึดหลักการของ คุณธรรม คือ รู้รักสามัคคี ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อการสร้างความสุขในชุมชน คือ ปัจจัยในการทำงาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะงาน ด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน ด้านผู้นำและนโยบาย ด้วยสวัสดิการตอบแทน และ ด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยทั้ง 5 ด้านเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับการสร้างความสุขการพัฒนาในชุมชน ซึ่งจะมีลักษณะองค์กรแห่งความสุข 3 ด้านได้แก่ ด้านความสุขทางกาย ความสุขทางใจ และความสุขทางสังคม การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก ตำบลช่องสะแก อำเภอ เมือง จังหวัดเพชรบุรี ตลอดถึงคุณภาพชีวิต ของชุมชนความสำเร็จในหน้าที่การงาน และความมั่นคงด้านอาชีพ เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่าง ช่างศิลปะปูนปั้นแกะสลักหน่วยงานรัฐ ประชาชน คือ คน /บุคคล ต่อมา คือ เงิน ต่อมา คือ วัสดุ/อุปกรณ์ และการจัดการตาม 4 Ms ดังนี้ 1) Man 2) Maney 3) Materiod 4) Managerent ซึ่งองค์กรทุกองค์กรต้องอาศัย ปัจจัยเหล่านี้ ปัจจัยด้านจิตสำนึก ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ปัจจัยด้านความร่วมมือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ของการพัฒนาส่งเสริมงาน ศิลปะปูนปั้นแกะสลักและประชาชนในชุมชน ต่อการสร้างความสุขในชุมชน ความสามัคคี ความเมตตา กรุณา การรับฟัง ความคิดเห็น ความเสียสละ ชื่อสัตย์ คือความสามัคคีในหมู่ทำตนให้เป็นแบบอย่างของประชาชน มี การร่วมมือในการทำงานของกันและกัน ต้องรู้จักเอื้อเพื่อแบ่งปัน และที่สำคัญต้องรู้จักให้อภัยซึ่งกัน เมื่อมี ความสามัคคีเป็นระเบียบเรียบร้อย ประชาชนในชุมชนก็ให้ความร่วมมือร่วมด้วยช่วยกันทำยอมรับนับถือ ทั่วไปในที่ชุมชนได้หน่วยงานภาครัฐ เข้ามาสนับสนุนคอยให้ความดูแลจากภาครัฐ ประชาชน และถือได้ว่าเป็นความคิด รวบรวม ที่ลงตัวมา เป็นเรื่องราวที่มีเนื้อหาหลากหลาย ที่จะกระชับพื้นที่ ความสามัคคี ความรัก

ใคร่กลมเกลียว ให้ประชาชนเข้าถึงการเรียนรู้ นำไปเป็นวิถีชีวิต มีความสุขกันอย่างแท้จริง นั่นคือ ความสัมพันธ์ หน่วยงานราชการ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมความสัมพันธ์ด้านความเชื่อของบุคคลในชุมชน วัฒนธรรมด้านเครือญาติ กฎ หรือ นโยบาย แต่ละบริบทแต่ละชุมชน ผลประโยชน์ตอบแทนร่วมกัน ระบบ ความเชื่อ ลักษณะนิสัยชุมชน เช่น ชุมชนยังมีระบบการนำมาอาศัยกันในรูปแบบเครือญาติ บทบาทของช่าง ศิลปะปูนปั้นแกะสลักก็อาจจะคงอยู่อย่างยาวนานต่อไป นโยบายพัฒนาของชุมชน ภาวะที่คนในชุมชนมี คุณภาพชีวิตที่ดี มีความอยู่ดีเป็นสุข ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา เชื่อมโยง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สิ่งแวดล้อม อย่างเป็นองค์รวม ต้องเกิดจากความเป็นอยู่ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านแรก คือทางกาย สุขภาพอนามัย ความเพียงพอทางเศรษฐกิจ ด้านที่สอง คือทางจิตใจ การมีความเครียดน้อย ความมีสติและ สุขภาพจิตดีด้านที่สาม คือทางสังคม การอยู่ร่วมกันด้วยดีในครอบครัวในชุมชนด้านที่สี่ คือทางจิตวิญญาณ ความเมตตา สัมมาทิฐิและเอาตนเป็นศูนย์กลางให้น้อยลง การพัฒนาสัมพันธ์ทางกายภาพของศิลปะปูนปั้น แกะสลักและชุมชนให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม เป็นสถานที่ที่สบายๆ ความร่วมมือในส่วนกับภาครัฐนั้น ต้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงจะเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือกันตลอดไปถึงชุมชน เรียกว่าการ บริการ ต้องมีความร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีปองต้องสมานฉันท์ให้เกิดประโยชน์สุขทั้ง ชุมชน รัฐ ในด้านการจัดกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปะ ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งจะมี สถานที่ และอุปกรณ์เครื่องมือใช้ต่างๆ คอยอำนวยความสะดวกให้กับคนในชุมชน มีแหล่งศิลปวัฒนธรรม เก่าแก่ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ต้องมีส่วนร่วมระหว่างกับหน่วยงานรัฐ เช่น มีงานประจำปี หน่วยงานรัฐต้อง เข้ามามีส่วนร่วมภายในงานบริเวณแสดงงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่ ประชาชนที่เข้าร่วมงาน

ผลการวิเคราะห์

ระดับของการทำงานของช่างปูนปั้นแกะสลัก การประสานงานกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการ ดำเนินงานต่าง ๆ ให้เกิดความสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เป็นการเสริมสร้างความร่วมมือ ในการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความเต็มใจ เป็นไปตามเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่วางไว้ เปิดโอกาสให้ ประชาชน มีส่วนร่วม ตั้งแต่ เริ่มวางแผน การดำเนินการ จนถึงการประเมินผล การร่วมมือ ของการทำงาน 3 องค์การนี้คือ ยึดหลักธรรมะที่พระพุทธองค์ทรงวาง และสอนให้พุทธบริษัททั้งศฤหส์ และบรรพชิต ทุกหมู่เหล่า เริ่มตั้งแต่ครอบครัว พ่อ แม่ บุตร ธิดา พี่ป้า น้าอา ญาติ ประชาชนทุกหมู่เหล่า และสังคมของวัด และรัฐ ประชาชน ต้องตัดความคิด การกระทำที่เห็นแก่ตัวที่ความโลภ โกรธ หลง ต่อครอบครัว สังคม หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ท่านทำวิจัยถามมาตอบไปมีอะไรดีขึ้น มนุษย์ทุกผู้ตกอยู่ในห้วงมหรณทุกข์ แต่ขาดสติ ขาดอดทน ขาดความเพียรถ้าทำได้ชนะดีมาก คือ การเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมกันคิด วางแผนงานจากทุก ฝ่าย เช่น การประชุมร่วมกัน ทุก 2 เดือน สนับสนุนการปฏิบัติงานให้ทุกฝ่ายมีกิจกรรมร่วมกันสนับสนุนร่วมกัน ในการแก้ไขและเปลี่ยนแปลง ในข้อดี ข้อเสีย

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยปัจจุบันจะถูกนำมาสู่การถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชนต่างๆ ที่มีอยู่ในตำบลช่องสะแก มีโรงเรียนวัดพระรูป โรงเรียนบ้านพี่เลี้ยงที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ของตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ให้ทางโรงเรียนเปิดโอกาสให้ช่างศิลปะปูนปั้นแกะสลักได้เข้าไปใช้พื้นที่ทำการศึกษาดูงานตั้งอดีตมาจนถึงปัจจุบัน มีการสร้างศิลปะในโรงเรียน เป็นลำดับถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์, นายทองรุ่ง เอ็มโอษฐ์) การคิดวางแผนในกิจการงานของ 3 องค์กร ช่างศิลปะปูนปั้นแกะสลัก รัฐ ชุมชน เพื่อสร้างสุขให้มีขึ้นโดยใช้หลักธรรม นำชีวิต ทั้ง 3 องค์กร คือคุณเครื่องแห่งความสำเร็จ ของการทำงานร่วมกัน เรียกว่าวางแผน คิดไว้ในใจว่ามีข้อดี ข้อบกพร่อง และประชาชนของ 3 องค์กรที่จะประสานสามัคคี (สัมภาษณ์, นางบาหยัน รอดจากทุกข์) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการเสียสละ (สัมภาษณ์, นางสุธิดา กงแก่นทา) และหน่วยงานรัฐ ต่างเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนอยู่อย่างสม่ำเสมอ ประชาชนต่างเห็นว่าการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลักนั้นรัฐและหน่วยงานรัฐเป็นที่พึ่ง ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ อันจะนำไปสู่ความสุขในชุมชน ดังนั้นหากสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ช่างศิลปะปูนปั้นแกะสลัก หน่วยงานรัฐ และประชาชนในชุมชนได้ ก็จะสามารถสร้างความสุขในชุมชนได้ง่ายยิ่งขึ้น (สัมภาษณ์, นายสมชาย บุญประเสริฐ) การยึดหลักการทำงานตามหลักของคุณธรรม คือ รู้รักสามัคคี (สัมภาษณ์, นายบุญเจื่อน เอ็มโอษฐ์) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อการสร้างความสุขในชุมชน คือ ปัจจัยในการทำงาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะงาน ด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน ด้านผู้นำและนโยบาย ด้วยสวัสดิการตอบแทน และด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยทั้ง 5 ด้านเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับการสร้างความสุขในชุมชน ซึ่งจะมีลักษณะองค์กรแห่งความสุข 3 ด้านได้แก่ ด้านความสุขทางกาย สุขทางใจ และความสุขทางสังคมการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญชี้วัดคุณภาพชีวิต ของชุมชนความสำเร็จในหน้าที่การงาน และความปลอดภัย เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างช่างศิลปะปูนปั้นแกะสลัก หน่วยงานรัฐ ประชาชน วัดเป็นสถานที่ ที่หน่วยงานและประชาชนใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพี่น้องประชาชน ไม่ว่าจะยามทุกข์หรือสุข และยังเป็นสถานที่สั่งสอนให้ทำแต่ความดีงามเสมอปัจจัย ระหว่างวัด หน่วยงานรัฐ ในชุมชน อำเภอเมืองในปัจจุบัน วัด รัฐ ก็ได้ช่วยกันดูแล ความเป็นอยู่ของชุมชนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย (สัมภาษณ์, นายมนัส โททรัพย์) ความสัมพันธ์ระหว่าง หน่วยงานรัฐ การพัฒนาส่งเสริมศิลปะปูนปั้นแกะสลักและการจัดการ

ต้องการให้ทุกฝ่าย ทุกส่วน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการต่างๆ เพื่อการส่งเสริมความร่วมมือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ เช่น มีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมบริจาคต่างๆอุปกรณ์ในการทำแบบร่างหรือว่าเครื่องมือในการใช้ในการทำงาน (สัมภาษณ์, คุณสองศรี พรประสาท)

1. มีความโปร่งใส จริงใจต่อกัน
2. สร้างเสริม สนับสนุนกันและกัน
3. การรับรู้และมีมุมมองที่ตรงกัน
4. มีสัมพันธ์ ทัศนคติ ร่วมกัน, การเปิดโอกาสให้ช่างศิลป์ปะปนปั้นแกะสลักในชุมชนมีส่วนร่วม
รับ

ฟังปัญหาประชาชนในชุมชนแล้วนำมาวิเคราะห์ และนำไปปฏิบัติให้ได้จริง นำข้อเสนอแนะนั้นๆ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เข้าใจปัญหา และนำไปสู่การแก้ปัญหา การพบประสมทนากันในระหว่างวัด หน่วยงานของรัฐ และชุมชนโดยการหมุนเวียนกันไปตามหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนนั้น การได้ประชุมปรึกษาหารือกัน ระหว่างผู้นำและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทุกภาคส่วน เพื่อการมีส่วนร่วม และรับทราบความต้องการ และการแก้ปัญหาาร่วมกัน (สัมภาษณ์, นายนรากร หอมจันทร์)

1. มีการกำหนดเป้าหมายการส่งเสริมความร่วมมือพัฒนาอาชีพศิลปะปะปนปั้นแกะสลักจาก หน่วยงานของรัฐ และประชาชนในชุมชน
2. ส่งเสริมความร่วมมืองานศิลปะปะปนปั้นแกะสลัก หน่วยงานของรัฐ และประชาชนในชุมชน ในการเสริมสร้างความสุขให้ชุมชน
3. ติดตาม ประเมินผล การส่งเสริมความร่วมมือ ของการพัฒนาส่งเสริมศิลปะปะปนปั้นแกะสลัก หน่วยงานของรัฐ และชุมชน อย่างต่อเนื่องตลอดไป
4. นำผลจากการประเมินผล มาปรับปรุง และพัฒนาการส่งเสริมความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง การ พัฒนางานศิลปะปะปนปั้นแกะสลักมีสมาชิกในชุมชน ให้มีความรู้มีการอบรมการอาชีพ การพัฒนาให้มีความ เป็นอยู่ มีชีวิตที่ดี การร่วมมือกันในการทำงานมีความรัก สามัคคี คอยช่วยเหลือกัน ท่านทั้งหลายที่ตั้งคำถามให้ ตอบ ถามว่าตั้งคำถามมานี้ เจ้าอาวาสเจ้าคณะปกครองทุกระดับ อ่านแล้วยังไม่เข้าใจในคำถาม ท่านจะทำวิจัย ก็ทำได้เมื่อเกียรติ ความรู้มาตรฐาน แต่พอสำเร็จแล้ว ความอ่อนน้อมถ่อมตน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิจัยเรื่อง การศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่องดังกล่าว คาดว่าจะเกิดประโยชน์ ต่อ สังคมโดยส่วนรวมของช่างศิลป์ปะปนปั้นแกะสลัก ของตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ในด้าน ความปรองดอง สมานฉันท์ สันติสุขอย่างยั่งยืน หากได้นำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและเป็น แบบอย่างของการพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างช่างศิลป์ปะปนปั้นแกะสลัก หน่วยงานรัฐ และประชาชนในชุมชน ในวงกว้างต่อไปการทำวิจัยอย่างถาวรวิจาร์ณจากบุคคลอื่นมีผู้วิจาร์ณมากเท่าไรนั่นคืองานวิจัยที่ดีที่สุด อย่า กลัวการตำหนิ แต่จงกลัวการชมและยกย่องว่าดี นั่นคือผลเสียของการทำวิจัยที่จะไม่ได้ข้อเท็จจริงทำให้

งานวิจัยไม่มีผู้สนใจอ่านและนำไปปฏิบัติ ก็เสียเวลาในการทำวิจัยปัญหาที่ค้นพบในการวิจัย นำมาสู่การพัฒนา
งานใหม่เพื่อ

1) แนวทางในการพัฒนาในอนาคตให้ดียิ่งขึ้น ไม่ใช่การทำตามความประสงค์ของการศึกษา งานวิจัย
ต้องนำข้อเสียความบกพร่อง ความผิดพลาดในอดีต มาคิดใหม่ ทำใหม่ให้ดีกว่าเดิม จึงเรียกว่างานวิจัยและเป็น
งานวิจัยที่มีคุณค่า มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้

2) ควรมุ่งสร้างผลงานทางด้านศิลปะปูนปั้นแกะสลักให้เกิดความงามทางจิตใจของคนมากกว่า ให้
มากกว่าที่เป็นอยู่ แต่ทั้งนี้ทุกคนควรมีความรู้ทางด้าน เทคโนโลยี ทันยุค ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก
เป็นบุคคลผู้ตื่นรู้อยู่ตลอดเวลา รักการศึกษาตลอดชีวิต

3) ช่วยกันพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลักให้มีความโดดเด่นและหน่วยงานรัฐ ส่วนท้องถิ่น
ประชาชนมาร่วมด้วย รัฐต้องมีนโยบายให้การสนับสนุนงบประมาณในด้านงานศิลปะปูนปั้นแกะสลักอย่าง
ชัดเจนและต่อเนื่องงบประมาณต้องมีการจัดสรรให้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

4) ก่อนน่าจะมีสถานการณ์ที่มีโควิดระบาด หน่วยงานรัฐไม่เคยเข้ามาให้การสนับสนุนส่งเสริมและวาง
แนวทางในการทำงานให้กับผู้ทำงานด้านศิลปะปูนปั้นแกะสลัก อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ไม่เคยเอื้อมมือ
ให้กับผู้ที่ทำอาชีพศิลปะปูนปั้นแกะสลักเลย

5) ควรนำวิจัยนี้ ไปปฏิบัติ ได้จริง และมีประโยชน์กับวัด หน่วยงานรัฐ ประชาชนในชุมชน เพื่อสร้าง
สังคมที่มีประโยชน์ และสงบสุข อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

หน่วยงานรัฐต้องลงพื้นที่เพื่อไปพบปะเพื่อจะได้ข้อมูลในการนำมาสู่การจัดทำแผนนโยบาย จัดสรร
งบประมาณ ในการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปะปูนปั้นแกะสลัก ในชุมชนและลงมือปฏิบัติ ร่วมกัน ให้มากกว่านี้
ทุกๆ ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ตามกฎหมายบ้านเมือง รัฐต้องเอื้อเพื่อให้ประชาชนต้องร่วมกันทุกๆ ภาคส่วน
ร่วมมือกันจึงทำให้เป็นไปด้วยดีมีผลของงานมีความสุขที่ยั่งยืน

รัฐควรสร้างหลักสูตรขึ้นมาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการศึกษาให้ถูกต้องตาม ขั้นตอน กระบวนการ
วิธีการทำงานด้านศิลปะปูนปั้นแกะสลักให้ได้

ผู้นำท้องถิ่นหรือว่าระดับจังหวัดต้องมีความคิดในการสร้างการเปลี่ยนแปลงและการสร้างองค์ความรู้
ด้านงานศิลปะปูนปั้นแกะสลักให้มีความชัดเจนและโดดเด่นเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนและการสร้างอาชีพ
ตลอดถึงการมีแผนงานรองรับสำหรับอาชีพนี้ในอนาคตให้มากขึ้นกว่าเดิม

การกำหนดค่าตอบแทนให้กับผู้ประกอบการอาชีพงานด้านศิลปะปูนปั้นแกะสลักให้มีความชัดเจนเมื่อไม่
สามารถดำเนินอาชีพนี้ได้ในอนาคต

สร้างความเชื่อมั่นและสร้างแรงจูงใจให้เกิดต่อผู้ที่มีความต้องการจะศึกษาสืบทอดอาชีพการงานศิลปะ
ปูนปั้นแกะสลักให้ตั้งแต่เด็กๆ

รัฐบาลควรสร้างโอกาสให้กับผู้ประกอบการอาชีพงานศิลปะปูนปั้นแกะสลักให้มากกว่าเดิม เช่น ประชาสัมพันธ์ จัดการแสดงตามงานต่างๆทั้งระดับพื้นที่ จังหวัด ประเทศ ทั่วโลกบ้าง การสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์อบรมช่างด้านปูนปั้นแกะสลักรุ่นใหม่ให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงในการทำงานเพิ่มเติมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ประยูล อุตุชาภู. (มปป). *เที่ยวชมศิลปะ*. พระนคร: โอเดียนสโตร์.
- ประยูล อุตุชาภู. (2513). *ศิลปะรส*. กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ.
- ฉอง บวลสเซอร์. (2526). *จิตรกรรมไทยสกุลช่างต่างๆ, แปลโดย สนธิวรรณ อินทรลิป*. กรุงเทพมหานคร: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2516). *พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จประพาสสมณชลราชบุรี พ.ศ. 2452 และเสด็จประพาสต้นในรัชกาลที่ 5*. กรุงเทพมหานคร: ประยูรวงศ์. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพอุบาสิกาทรัพย์ เอลกวัฒน์ 13 เมษายน 2516.
- สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์. (2516). *จดหมายระยะทางไปมณฑลราชบุรี*. กรุงเทพมหานคร: ศิวพร.
- ศิลปะ พีระศรี. (2506). *จิตรกรรม ฝาผนังไทยสกุลช่างนนทบุรี*. กรุงเทพมหานคร: ศิวพร.
- ศรีศักร วัลลิโภตร. (2534). “เพชรบุรี กับความเป็นนครประวัติศาสตร์,” *เมืองโบราณ*. 17 (4), 16.
- สัมภาษณ์,นางบาหยัน รอดจากทุกข์, จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 6 มิถุนายน 2565.
- สัมภาษณ์, นางสุธิดา กงแก่นทา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านพี่เลี้ยง จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 8 มิถุนายน 2565.
- สัมภาษณ์, นายสมชาย บุญประเสริฐ, จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 9 มิถุนายน 2565.
- สัมภาษณ์, นายบุญเจือ เอ็มโอษฐ์. จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 9 มิถุนายน 2565.
- สัมภาษณ์, นายเยี่ยม ทองไทร, จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 11 มิถุนายน 2565.
- สัมภาษณ์, นายสายรุ่ง สงวนทรัพย์ กำนันตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 13 มิถุนายน 2565.
- สัมภาษณ์, นายแมน มีเจริญ, ผู้ใหญ่บ้านพี่เลี้ยง จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 14 มิถุนายน 2565.
- สัมภาษณ์, นายมนัส โตทรัพย์ จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2565.
- สัมภาษณ์, คุณสองศรี พรประสาท, ผู้อำนวยการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 16 มิถุนายน 2565.
- สัมภาษณ์, นายมานพ นกฉลาด , จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 16 มิถุนายน 2565.

สัมภาษณ์, .นายนรากร หอมจันทร์, จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 17 มิถุนายน 2565.

สัมภาษณ์, นายคีรินทร์ บุตรกษัตริย์ จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 17 มิถุนายน 2565.

สัมภาษณ์, นางสุนิสา โกญจนวรรณ, ครู คศ. 3 วิชาการผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระรูป จังหวัดเพชรบุรี,
วันที่ 20 มิถุนายน 2565.

สัมภาษณ์, นายสุพจน์ กลิ่นพ่วง, จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 22 มิถุนายน 2565.

สัมภาษณ์, นายเสมีน นาคแย้ม, จังหวัดเพชรบุรี, วันที่ 22 มิถุนายน 2565.

สัมภาษณ์, นายทองร่วง เอ็มโษษฐ์, ช่างศิลป์ปูนปั้นแกะสลัก แห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ จังหวัดเพชรบุรี, วันที่
3 มิถุนายน 2565.